

Заклучения на Съвета
относно взаимно признаване по наказателноправни въпроси
„Насърчаване на взаимното признаване чрез подобряване на взаимното доверие“
(2018/C 449/02)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

Като припомня, че в съответствие с член 82, параграф 1 от ДФЕС съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в Съюза се основава на принципа на взаимното признаване на присъдите и съдебните решения;

Като отбелязва, че при прилагане на този принцип компетентен орган в една държава членка препраща присъда или съдебно решение на компетентен орган в друга държава членка, който вследствие на това изпълнява въпросното решение като свое (съгласно приложимите правила);

Като потвърждава, че принципът на взаимно признаване се основава на взаимното доверие, изградено чрез споделените ценности на държавите членки, свързани със зачитането на човешкото достойнство, свободата, демокрацията, равенството, правовата държава и правата на човека, така че всеки орган да е уверен, че другите органи прилагат еквивалентни стандарти за защита на правата в своите наказателноправни системи;

Като подчертава, че правото на справедлив съдебен процес, включително, наред с другото, изискването за независимост на съдебната власт, е от основно значение за ефективната защита на основните права, тъй като гарантира защитата на всички индивидуални права, произтичащи от правото на ЕС и националното право, както и отстояването на общите ценности на държавите членки, както е посочено в член 2 от ДЕС, по-специално принципите на правовата държава;

Като отбелязва, че различни въпроси, особено от практически или политически характер, могат да накърнят взаимното доверие и че поради това са необходими постоянни усилия за насърчаване и засилване на това доверие;

Като има предвид, че тези въпроси се отнасят, наред с другото, до различията в изпълнението и прилагането на правото на Съюза, принципите на правовата държава и особено чувствителните по отношение на основните права области, например условията на задържане и продължителността на предварителното задържане;

Като припомня, че на проведената на 12 и 13 юли 2018 г. неформална среща министрите обсъдиха най-новото развитие, което поражда предизвикателства по отношение на принципа на взаимно признаване, както и съответната съдебна практика на Съда на ЕС;

Като припомня, че по време на заседанието на Координационния комитет в областта на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси (CATS) от 18 септември 2018 г. делегациите обсъдиха документ на председателството, в който са изложени възникващите проблеми и пречки във връзка с прилагането на инструментите за взаимно признаване, както и предложенията за евентуални действия (док. 11956/18);

Като припомня накрая, че на заседанието на Съвета (Правосъдие и вътрешни работи) от 11 октомври 2018 г. министрите предоставиха информация за най-добрите практики и действия, предприети за подобряване на взаимното признаване и взаимното доверие, както и за практическите и правните мерки в отговор на най-новите тенденции, по-специално развитието на съдебната практика на Съда на ЕС и съдебната практика на Европейския съд по правата на човека (док. 12492/18),

ПРИЕ СЛЕДНИТЕ ЗАКЛУЧЕНИЯ:

1. На държавите членки се припомня, че ефикасността и ефективността на инструментите на ЕС за взаимно признаване, по-специално тези, които имат правната форма на рамкови решения или директиви, зависят до голяма степен от съответното национално законодателство, което се изготвя и приема в съответствие с тези инструменти.
2. Държавите членки настойчиво се приканват да отбележат значението на своевременното и правилно изпълнение на директивите за процесуалните права⁽¹⁾, с оглед да се гарантира правото на справедлив съдебен процес.
3. Държавите членки следва да продължат да гарантират независимостта и безпристрастността на съдилищата и на съдиите, тъй като това представлява част от същността на основното право на справедлив съдебен процес, гарантирано от член 47, втора алинея от Хартата на основните права.

⁽¹⁾ Директиви 2010/64/ЕС, 2012/13/ЕС, 2013/48/ЕС, (ЕС) 2016/343, (ЕС) 2016/800 и (ЕС) 2016/1919 за държавите членки, които са обвързани от тях.

4. На държавите членки се припомня, че в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз отказът да се изпълни решение или присъда, издадени въз основа на инструмент за взаимно признаване, може да бъде обоснован само при изключителни обстоятелства и като се има предвид, че по силата на принципа на върховенство на правото на ЕС държавите членки не могат да изискват по-високо равнище на национална защита на основните права от друга държава членка от предвиденото от правото на ЕС. Вследствие на това всеки случай на неизпълнение, основаващо се на нарушение на основните права, следва да се прилага рестриктивно, като се следва подходът, разработен от Съда на ЕС в съдебната му практика.
5. Държавите членки се насърчават да въведат законодателство, което да позволява, когато е уместно, да се използват алтернативни мерки за задържане, за да се намали броят на задържаните в местата за задържане, като по този начин се работи за постигане на целта за социална рехабилитация и се обръща внимание на факта, че изграждането на взаимно доверие често е възпрепятствано от лошите условия за задържане и проблема с пренаселените затвори.
6. Държавите членки и Комисията се насърчават да стимулират непрекъснатото обучение на съдии, прокурори и други практикуващи юристи, включително в областта на основните права в наказателните производства, тъй като това може да подобри прилагането на инструментите на ЕС, основаващи се на взаимно признаване, да поощряват взаимното доверие в рамките на европейското съдебно пространство чрез организиране на семинари и обмени за съдебно обучение и да обърнат дължимото внимание на подходящото финансиране на обучителните дейности в тази област на национално и европейско равнище, особено на тези от тях, които са организирани от Европейската мрежа за съдебно обучение (EJTN).
7. Държавите членки се насърчават да определят практикуващи юристи — които могат да бъдат национални звена за контакт за Европейската съдебна мрежа (EJN) — на своята територия за специалисти в областта на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, така че да могат да подпомагат други практикуващи юристи при прилагането на всички съответни инструменти, включително инструментите на ЕС, основаващи се на принципа на взаимно признаване.
8. Държавите членки се насърчават, когато е възможно чрез финансиране от ЕС, да насърчават обмена между практикуващи юристи от различни държави членки и да стимулират допълнителни контакти между тях, тъй като това може да подобри взаимното доверие и да насърчи ефикасното прилагане на принципа на взаимно признаване.
9. Държавите членки се насърчават да споделят най-добрите практики с цел подобряване на взаимното признаване и взаимното доверие, включително в рамките на работна група „Сътрудничество по наказателноправни въпроси“ (COPEN) или на CATS.
10. Държавите членки се насърчават да изготвят (необвързващи) насоки относно прилагането на инструментите на ЕС за взаимно признаване, за да подпомогнат практикуващите юристи при тълкуването и прилагането на националното законодателство, с което се прилагат инструментите на ЕС.
11. Държавите членки се приканват да насърчават практикуващите юристи да използват пълноценно възможностите, предлагани от EJN и Евроюст съгласно съответните им мандати, за подпомагане на практикуващите юристи по въпроси, свързани със съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси.
12. Държавите членки по-специално се приканват да насърчават практикуващите юристи да използват практическите инструменти за съдебно сътрудничество и (електронните) формуляри и удостоверения за инструментите за взаимно признаване, които са на разположение на уебсайта на EJN, тъй като това може да улесни прилагането на тези инструменти.
13. Държавите членки се приканват да насърчават практикуващите юристи, които действат като изпълнителни органи при процедури за взаимно признаване, да започнат диалог и преки консултации с издаващите органи в други държави членки, когато това може да е целесъобразно, по-специално преди да решат да не признаят или да не изпълнят решение или присъда, изпратени в контекста на тези процедури.
14. Държавите членки се приканват да гарантират, че звената за контакт на EJN разполагат с капацитет за изпълнение на задачите си като звена за контакт на EJN заедно с обичайните си задължения и задачи, както беше подчертано в окончателния доклад на шестия кръг от взаимни оценки (препоръка № 7), така че EJN да може да продължи да упражнява ефективно функцията си, включително в областта на взаимното признаване.
15. Държавите членки, които са направили изявление (резерва) във връзка с даден инструмент за взаимно признаване, се приканват да се уверят дали това изявление може да бъде оттеглено, за да се насърчи еднаквото прилагане на съответния инструмент.

16. Държавите членки се приканват да насърчават активното участие на компетентните представители в конференцията, посветена на пренаселеността на затворите, която ще се организира от Съвета на Европа, с подкрепата на Европейската комисия, на 24 и 25 април 2019 г., както и в конференцията по повод на настоящите предизвикателства пред европейските пенитенциарни системи, която ще се проведе по време на румънското председателство на Съвета на Европейския съюз.
17. Държавите членки и Комисията се приканват да създадат, като въпрос от първостепенно значение, цифрова система за обмен на електронни доказателства като сигурен начин за изпращане на европейска заповед за разследване и на искания и отговори за правна взаимопомощ.
18. Комисията се приканва да използва правомощията си, по целесъобразност, за да гарантира, че инструментите на ЕС в областта на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси и процесуалните права се прилагат своевременно и правилно.
19. Комисията се приканва да предостави практически насоки във връзка със скорошната съдебна практика на Съда на ЕС, по-специално по делото *Atanuyosi*, както и за това къде може да се открият подходящи източници за практикуващите юристи, съдържащи обективна, надеждна и адекватно актуализирана информация за условията в местата за лишаване от свобода и затворите в държавите членки.
20. Съветът приканва държавите членки да обмислят осигуряването на превод на официалния им език на информационния документ на Съвета на Европа относно условията за задържане и отношението към лишените от свобода лица и да предложат тези преводи на Съвета на Европа, който да ги публикува на своя уебсайт.
21. Комисията се приканва, в консултации с държавите членки, да продължи да разработва и редовно да актуализира своя наръчник за издаване на европейска заповед за арест, включително като се вземе предвид скорошната съдебна практика на Съда на ЕС и най-добрите практики за правилното му прилагане, както и да изготви наръчници за други инструменти за взаимно признаване след цялостното им прилагане от държавите членки, например рамковите решения за лишаването от свобода ⁽¹⁾, пробацията ⁽²⁾, както и в бъдеще Директивата за европейската заповед за разследване ⁽³⁾ и Регламента за решенията за обезпечаване и конфискация ⁽⁴⁾, за да се насърчи правилното изпълнение и прилагане на тези инструменти.
22. Комисията се приканва да представя на EJN на поне един общоразбираем език на ЕС уведомленията от държавите членки относно инструментите на ЕС за взаимно признаване, както и други инструменти, които са от значение за съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, за да може тя да ги публикува на своя уебсайт.
23. Комисията се насърчава да продължи да организира срещи с експерти и практикуващи юристи, за да се обсъждат въпроси, свързани с взаимното признаване, да повиши честотата и интензивността на тези срещи, ако това бъде счтено за целесъобразно, и да предоставя резултатите от тези срещи на практикуващите юристи.
24. Комисията се приканва да насърчава оптималното използване на средствата по линия на финансовите програми на ЕС, в случай че такива са предоставени, с цел да се укрепва и насърчава съдебното сътрудничество между държавите членки, включително за да се модернизират местата за задържане в държавите членки и да се подпомогнат държавите членки да решат проблема с лошите условия на задържане, тъй като това може да повлияе отрицателно на прилагането на инструментите за взаимно признаване.
25. Комисията, Съветът и Европейският парламент се насърчават да изготвят инструменти за взаимно признаване, включително формуляри и удостоверения, по-ясен, точен и удобен за потребителя начин и да се стремят към по-голяма последователност при изготвянето им, за да се улесни прилагането на тези инструменти от практикуващите юристи. По целесъобразност, за тази цел следва да се иска подкрепа от Евроюст и EJN.
26. Евроюст се насърчава да продължи оперативната и стратегическата си работа във връзка с инструментите за взаимно признаване, за да се улесни прилагането им.

⁽¹⁾ Рамково решение 2008/909//ПВР.

⁽²⁾ Рамково решение 2008/947//ПВР.

⁽³⁾ Директива 2014/41/ЕС.

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС) 2018/1805.

27. Евроюст и EЈN се приканват да продължат да играят активна роля за преодоляването на пречките и за установяването на най-добрите практики в областта на взаимното признаване, както и да продължат редовно да отделят внимание на инструментите за взаимно признаване на срещите си с практикуващи юристи.
28. EЈN се насърчава да продължи да подобрява своя уебсайт, като предоставя, наред с другото, практическа информация относно инструментите за взаимно признаване, тъй като това се е доказало като много полезно средство за практикуващите юристи.
29. EЈTN се насърчава да продължи да организира обучения относно правото на Съюза, включително относно значението на Хартата на основните права за функционирането на инструментите за взаимно признаване по наказателноправни въпроси, както и обмен между практикуващи юристи.
30. Съветът се приканва да определи практическото функциониране на някои инструменти за взаимно признаване като тема за деветия кръг от взаимни оценки.
31. Председателството се приканва да продължи да отделя нужното внимание, включително на политическо равнище, на въпроса за взаимното признаване и взаимното доверие, по-специално като се осигурява редовен обмен на мнения по този въпрос, за да се насърчи прилагането на инструментите въз основа на принципа на взаимно признаване.
-